

LUONNOS 18.6.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lounaismaan kansallispuistosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Lounaismaan kansallispuistosta. Kansallispuisto perustettaisiin Auran, Euran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Pöytyän ja Ruskon kunnissa sekä Laitilan ja Turun kaupungeissa sijaitseville valtion omistamille, valtaosin jo suojelluille alueille.

Kansallispuiston perustamisella suojeltaisiin Satakunnan ja Varsinais-Suomen rajan molemmin puolin säilyneen salomaan luontoa, monimuotoisuutta ja eliölajistoa. Alueella on arvokkaita soita, metsiä, lehtoja, lintuvesiä, muita järviä, puroja ja lähteitä. Kansallispuiston perustaminen parantaa samalla yleisen virkistys- ja retkeilykäytön sekä luonnonharrastuksen ja -tutkimuksen edellytyksiä. Kansallispuistoon ehdotettavat alueet kuuluvat valtaosin valtioneuvoston hyväksymiin valtakunnallisiin suojeluohjelmiin, suojelualueina maakuntakaavaan ja myös Natura 2000 -verkostoon.

Kansallispuiston pinta-ala olisi 11011 ha. Siitä pääosa on luonnonsuojelulain nojalla jo perustettuja valtion luonnonsuojelualueita, suurimpina Kurjenrahkan kansallispuisto noin 3091 hehtaaria ja Vaskijärven luonnonpuisto noin 2239 hehtaaria. Muu alue on valtion luonnonsuojelualueeksi ostamaa aluetta ja osa muuta valtionmaan haltijan, Metsähallituksen, suojeluun luokittelemaa aluetta. Pieni osa alueesta on suojelupäätösten ja -luokittelun ulkopuolista valtionmaata.

Kansallispuistoa on tarkoitus sen perustamisen jälkeen laajentaa valtion hankkiessa omistukseensa alueita luonnonsuojelutarkoituksiin. Tällaisia alueita ovat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntakaavojen suojeltaviksi osoittamat kohteet ja alueet, joilla hallinto-oikeuden päätökset ovat estäneet luonnonsuojeluperusteilla turpeenoton. Kansallispuiston perustamisen yhteydessä kumottaisiin Kurjenrahkan kansallispuistoa, Vaskijärven luonnonpuistoa ja alueelle jo perustettuja muita valtion suojelualueita koskevat säännökset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja esityksen tavoitteet

1.1 Lounaismaan alueen merkitys kansallispuistoverkostossa

Suomessa on tällä hetkellä 41 kansallispuistoa. Pohjois-Suomessa kansallispuistoja on vain kymmenen, mutta ne ovat pinta-alaltaan laajoja. Etelä Suomessa kansallispuistoja on 31, mutta maapinta-alaltaan ne ovat paljon pienempiä. Puistoista

viisi on meren saaristoa ja laajoja vesialueita. Suomen mannerpuistojen pinta-alasta (852600 ha) on Satakunnan - Varsinais-Suomen alueella vain 1,64 % (14000 ha).

Useimpien eliölajien suotuisan suojelutason kannalta on tärkeää, että niille elinkelpoista ympäristöä on riittävän yhtenäisinä ja riittävän lähekkäisinä alueina. Kansallispuistoksi soveliaita suuria yhtenäisiä luonnontilaisia valtion alueita on erittäin vähän. Etelä-Suomen manneralueen kansallispuistoista 6 kpl muodostuu sisävesien toisistaan erottamista saari- ja rantaosista, 7 kpl on yhtenäistä maa-alueita ja 14 kpl muodostuu kahdesta tai useammasta erillisestä maa-alueesta. Kun luonnon tila ja/tai valtion maanomistus ovat rajoittaneet yhtenäisten kansallispuistojen muodostamista, on perustettu toistakymmentäkin osa-alueita käsittäviä kansallispuistoja, joissa alueiden väli on sadoista metreistä muutamiin kilometreihin. Sen sijaan eri kansallispuistojen väliset lyhimmat etäisyydet ovat 6 ja 18 km. Lounaismaan kansallispuisto vastaisi rakenteeltaan Suomen kansallispuistokäytäntöä. Osa-alueiden välimatkoista enemmistö on 0-500 metriä, lähinnä pisimmät 2400 metriä. Pisin, 5300 metrin matka, putoaisi pois, jos väliin sijoittuvat maakuntakaavan suojelualueet toteutuisivat valtion maanhankintana (nyt yksityismaan suojelualuetta).

Lounaismaan alueella olisi muodostettavissa useita kansallispuiston perustamiskriteerit ja minimikoon, 1000 hehtaaria, täyttäviä kokonaisuuksia. Luonnon suojelun, ennallistamisen, hoidon ja valvonnan sekä hallinnon ja kustannusten kannalta on parempi ratkaisu koota lähekkäin sijaitsevat, opastetun retkeilyreitistön, polkujen ja teiden yhdistämät luonnonsuojelualueet yhdeksi kansallispuistoksi.

Nämä alueet ovat Kurjenrahkan kansallispuiston kolme osa-alueita, Vaskijärven luonnonpuisto, valtioneuvoston asetuksilla perustettujen luonnonsuojelualueiden 11 maa-alueita sekä edellä mainittujen lomaan sijoittuvat muut valtionmaan suojeltavat lohkot.

Kansallispuistoksi esitettävä alue on Varsinais-Suomen ja Satakunnan eliömaakuntien rajalla, eteläborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä. Samalla vyöhykkeellä lähimmät manner-kansallispuistot ovat Puurijärven-Isosuo kansallispuisto Satakunnassa ja Torrnsuon kansallispuisto Kanta-Hämeessä. Teijon kansallispuisto on hemiborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä.

Ympärillä on Suomen väestörikkainta, intensiivisen maatalouden ja muun tuotantotoiminnan dominoivaa Lounais-Suomea. 80 km:n säteellä perustettavan kansallispuiston keskipisteestä sijaitsee 20 kaupunkia, joista suurimmat ovat Turku, Pori, Salo ja Rauma. Päivämatkan puitteissa sadattuhannet ihmiset voisivat kotoaan tavoittaa Lounaismaan kansallispuiston luonnonarvot ja virkistyskäyttömahdollisuudet. Puisto palvelisi hyvin opetus- ja tutkimuskohteena.

Puiston perustamisella parannetaan koko Etelä-Suomen luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, nykyisen kansallispuistoverkoston edustavuutta ja alueellista kattavuutta, toteutetaan kansallisia luonnonsuojelutavoitteita sekä EU:n Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteiden edellyttämät toimenpiteet. Lähekkäisten alueiden suojelu yhtenä kansallispuistona lisää yleistä tunnettavuutta ja edistää

välillisesti matkailuelinkeinon kehittämismahdollisuuksia kuntien harvaan asutuissa osissa, erityisesti kansallispuiston osien välialueilla ja läheisen Pyhäjärven rannan matkailuyrityksissä.

Kansallispuiston perustamisen ensisijaisena tavoitteena on alueen luonnonarvojen ja ekologisten toimintojen turvaaminen ja osin muuttuneen salomaaluonnon elvyttäminen. Perustamislailalla säilytettäisiin Vaskijärven luonnonpuiston nykyiset liikkumisrajoitukset ja kansallispuiston muissa osissa määrättäisiin liikkumisrajoituksia eliölajiston suojelemiseksi tarpeen mukaan. Kansallispuiston suunnittelujärjestelmä tarjoaisi erinomaiset mahdollisuudet suojele- ja ennallistamistavoitteiden, edellä mainittujen toimintojen sekä lähialueiden muiden käyttömuotojen yhteen sovittamisessa, yhdessä ympäröivien alueiden maankäytön suunnittelun kanssa.

Euroopan Unioni on maaliskuussa 2022 esittänyt jäsenmaille suojelualueiden ja hiilinielujen lisäämistä ja ennallistamista globaalin luontokadon pysäyttämiseksi ja hiilidioksidin sitomisen voimistamiseksi. Toteuttamalla tämän metsä- suo- ja kosteikkoalueita sisältävän merkittävän suojelualan Suomi omalta osaltaan edistää yhteisön tavoitteiden toteuttamista.

Perustettavaksi ehdotettavaan kansallispuistoon kuuluisi noin 11011 hehtaaria valtion nyt omistamia maa- ja vesialueita. Siitä noin 2798ha olisi uutta luonnonsuojelulla perustettavaa suojelualuetta.

1.2 Rajaus, ominaispiirteet ja perustamisedellytysten täytyminen

Perustettavaksi ehdotettavan kansallispuiston alueet sijaitsevat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien rajan molemmin puolin Pyhäjärven lounaispuolella.

Kansallispuistoon koottaisiin kaikki kansallispuiston muodostusalueen valtionmaat lukuun ottamatta Puolustusvoimien toiminnan aiheuttamien rajoitusten vuoksi pois jätettävää aluetta.

Kansallispuiston rajaus

Jo perustetut valtionmaiden suojelualueet:

Vaskijärven luonnonpuisto perustettiin 1956 740 hehtaarin alueelle. Kansallispuistokomitea esitti 1976 sen laajentamista 3159 hehtaariin, johon olisi sisältynyt puiston länsipuolen hyvin säilyneitä suuria suo- ja metsäalueita. 1) Eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta annetun lain (521/2023)1§:n 1 momentin kohdassa 1a) on säädetty Vaskijärven luonnonpuiston perustamisesta. Laajennusten jälkeen luonnonpuiston koko on 2239 hehtaaria.

Komitean aikanaan luonnonpuistoksi esittämälle alueelle on myös perustettu valtioneuvoston asetuksella 214/2014 kaksiosainen *Kolkansuon luonnonsuojelualue* 1048,4 hehtaaria.

Kurjenrahkan kansallispuisto perustettiin 1997 2540 hehtaarin suuruisena. Kolmesta erillisestä lohkoista (Pukkipalo, Vajosuo, Kurjenrahka ym.) muodostuva kansallispuisto on 2023 mennessä kasvanut 3091 hehtaariin.

Kolkansuon luonnonsuojelun lisäksi on valtioneuvoston asetuksella 214/2014 perustettu kaksiosainen *Iso-Hölön luonnonsuojelualue* 859,4 hehtaaria, kaksiosainen *Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon luonnonsuojelualue* 887,7 hehtaaria, yhdeksänosaisen *Laitilan metsien luonnonsuojelualueen* osina Myllyalhon alue 6,8 hehtaaria ja Oja-alhonmäen kaksiosainen alue 36,3 hehtaaria. Lisäksi asetuksella vanhojen metsien suojelusta 115/1993 on perustettu kaksiosainen *Pitkäkallion luonnonsuojelualue* 45 hehtaaria. (MML:n kartalta mitattuna pinta-ala on 39 hehtaaria, kartta eroaa myös asetuksen liitekartasta)

Luonnonsuojelulain nojalla jo perustettujen valtionmaan suojelualueiden lisäksi kansallispuistoon koottaisiin läheiset luonnoltaan ja luonnon virkistyskäytön kannalta arvokkaat valtion omistuksessa olevat alueet:

Valtio osti vuonna 1988 Koskeljärven ja Vaaljärven Kuivaus Oy:ltä näiden järvien ranta-alueet luonnonsuojelutarkoituksiin. Ostotoimintaa on jatkettu niin, että valtion aluetta on nyt Kortesuon lohko mukaan lukien 1057 hehtaaria. Koskeljärven Natura-alueen vesialueista pääosa on yhteisten vesialueiden omistajien hakemuksesta perustettua luonnonsuojelualuetta ja siten toteutettua Natura-aluetta. *Koskeljärven-Vaaljärven-Kortesuon valtionmaid*en sisällyttäminen Lounaismaan kansallispuistoon tällä perustamislailla toteuttaisi Natura-alueen myös valtionmaiden osalta.

Valtio omistaa kansallispuiston muodostusalueella useita valtion luonnonsuojelualueisiin rajoittuvia kiinteistöjä ja kiinteistön osia sekä erillisiä kiinteistöjä, jotka nyt sisällytettäisiin Lounaismaan kansallispuistoon:

- Laitilassa Iso-Hölön länsipuolella valtio omistaa *kiinteistön 400-891-1-2*, 17,5 hehtaaria, jonka metsähallitus on merkinnyt Iso-Hölön luonnonsuojelualueeseen. Kiinteistö ei kuitenkaan sisälly valtioneuvoston asetuksella 214/2014 perustetun Iso-Hölön luonnonsuojelualueen liitekarttaan.
- Laitilassa Nukinrahkan lounaiskulmassa valtion *kiinteistöön 400-892-1-1* kuuluu noin hehtaarin verran enemmän suoaluetta, kuin valtioneuvoston asetuksella 214/2014 perustetun Nukinrahkan-Hirvilamminsuon luonnonsuojelualueen liitekarttaan on merkitty.
- Turusta valtio on ostanut luonnonsuojelutarkoitukseen Kurjenrahkan kansallispuiston kaakkoispuolelta *kiinteistön 853-458-3-132*, 11,3 hehtaaria.
- Nousiaisista valtio on ostanut luonnonsuojelutarkoitukseen Kurjenrahkan kansallispuiston kolmen lohkon keskeltä määräalan *534-425-1-7-M1*, 18,3 hehtaaria.
- Eurasta valtio on ostanut luonnonsuojelutarkoitukseen maakuntakaavan suojelualueen, Laustinrahkan jo suojeltuun osaan rajoittuvat määräalat *50-412-17-1-M1* ja *50-412-17-2-M1*, jotka on yhdistetty *kiinteistöksi 50-412-17-5*, 124,3 hehtaaria.

- Eurassa Koskeljärvestä luoteeseen valtio omistaa *kiinteistön* .50-403-28-15 kaksi erillistä lohkoa, *Karhunnokka* 36,7 ha ja *Kosonkangas* 27,7 ha, metsä-, suo- ja kallioalueita, jotka Metsähallitus on kirjannut nimikkeellä *Muu suojelukohde*.
- Laitilassa Hirvilamminsuon kaakkoispuolella Palokallion alueella valtio omistaa *kiinteistöt* 400-427-1-338, -1-345, -1-204, -1-207, -1-96, -1-206 ja -1-260, yhteensä 14,4 hehtaaria, eri ikäisiä metsiä, jotka Metsähallitus on kirjannut nimikkeellä *Muu suojelukohde*.
- Mynämäessä Raasinjoen Myllykosken rannalla valtio omistaa *kiinteistön* 503-479-1-1, 1,7 hehtaaria, metsäpalstan, jonka Metsähallitus on kirjannut nimikkeellä *Muu suojelukohde*.
- Pöytyällä Elijärven rannalla valtio omistaa *kiinteistöt* 636-462-1-1073 ja 636-462-1-1066, 7,5 ja 2,5 hehtaaria nuorta puustoa ja rantametsää ja jotka Metsähallitus on kirjannut nimikkeellä *Muu suojelukohde*.
- Euran Löyttylässä valtio omistaa kolmeosaisen *kiinteistön* .50-414-3-176, 69 hehtaaria, metsäpalstat, jotka Metsähallitus on kirjannut nimikkeellä *Monikäyttömetsä*.

Edellä mainittuihin sisältyy luonnontilaltaan muuntuneita osia, joita voidaan käyttää kansallispuiston käyttäjien levähdys- ja virkistäytymiskohteina tai ennallistamiskohteina.

Kansallispuiston muodostusalueella valtion luonnonarvoiltaan merkittävimpiä suojelemattomia alueita, Koskeljärven-Vaaljärven-Kortesuon -alueen ohella, on Kurjenrahkan kansallispuistoon rajautuva Raasin alue, joka on Metsähallituksen hallinnassa ja Puolustusvoimien käytössä.

Metsähallitus on kirjannut alueen kolmeen osaan:

- *Raasinsuot*, joka on kirjattu nimikkeellä *Muu suojelukohde* (Metso 10000), noin 1050 ha kiinteistöillä 636-451-1-16, 636-451-1-23, 636-451-1-43, 636-459-1-45, 636-462-1-187 ja 636-462-1-1073. Raasinsoiden eteläosaan sisältyy myös Valtakunnallisen soidensuojeluohjelman aluetta (Lammenrahka).
- *Raasinjärven länsiranta*, joka on kirjattu nimikkeellä *Muu suojelukohde* (Metso 10000), noin 159 ha kiinteistöillä 636-456-1-13, 636-459-1-45, 636-459-1-142, 636-462-1-1073, 636-463-2-11 ja 636-463-2-48.
- *Raasinkorpi*, joka on kirjattu nimikkeellä *Monikäyttömetsä*, noin 531 ha, kiinteistöillä 436-459-1-45, 636-456-1-13, 636-463-2-11, 636-463-2-48, 636-463-2-89.

Muihin suojelukohteisiin (Metso 10000) luokiteltujen Raasinsoiden ja Raasinjärven länsirannan alueilla ei Puolustusvoimien pitkäaikaisesta toiminnasta ole aiheutunut erämaaluonnon säilymisen kannalta merkittävää muutosta. Vanhat suo-ojitukset ovat ennallistettavissa. Metsien aiemman käsittelyn tuloksena on joitakin eri kehitysvaiheiden metsäkuvioita, joiden luonnontilan palautuminen tai palauttaminen voi viedä vuosikymmeniä, mutta merkittäviä avohakkuualueita ei ole.

Monikäyttömetsäksi luokitellun Raasinkorven pääosa on rakennettua aluetta, kenttiä, ampumaratoja ja muuta luonnoltaan voimakkaasti muutettua aluetta, mutta noin 200

hehtaaria rajoittuu melko luonnontilaisena viereisiin Raasinsoiden ja Raasinjärven länsirannan alueisiin. Puolustusvoimien alueen liikkumisrajoitukset ovat turvanneet myös Lounais-Suomen arkaa erämaalajistoa.

Yhteensä Puolustusvoimien käytössä olevasta *Raasin* alueesta kansallispuistoon voitaisiin luonnontilaisuuden perusteella sisällyttää noin 1400 hehtaaria. Luonnoltaan ja luonnon virkistyskäytön kannalta kansallispuistoon sopivat Puolustusvoimien käytössä olevat alueet sisällytettäisiin kansallispuistoon vastaavilla perustamislain pykälillä kuin esimerkiksi suuri osa Pahkajärven ampuma- ja harjoitusaluetta on sisällytetty Repoveden kansallispuistoon.

Alueen ominaispiirteet

Kansallispuiston muodostusalue, Pyhäjärven ja lounaisen peltovaltaisen kulttuurimaiseman välinen laaja korkeampi ja karumpi alue Kurjenrahkan seudulta Koskeljärven seudulle on harvaan asuttu, melko luonnontilaisten vesien, rantojen, soiden, metsien ja kallioiden muodostama kokonaisuus. Vedenjakajaseudun järvien ja soiden valtaosan korkeusasema on 40 - 75 metriä merenpinnan yläpuolella. Saaristomereen, Selkämereen ja Pyhäjärveen laskevat vedet ovat täällä lähteillään vielä melko puhtaita. Maa-alueiden korkeusasema on pääosin +45 - 100 metrissä, joten seudulla on muinaismuistoja ja muistumia alueen muinaisesta käytöstä, kuten hiilimiiluja, miilumajojen jäännöksiä, kivistä asuinpaikkoja, diabaasi-”louhos” ja rakkakuoppia.

Esitetylle kansallispuistoalueelle ovat ominaisinta laajat, lähekkäiset ja valtaosin luonnontilaisina säilyneet suot suojärvineen, lampineen ja kuljuineen. Alueella on eri kehitysvaiheissa olevia soita ja soistumia pienistä kalliopainanteiden rämeistä tuhannen hehtaarin suoyhdistymiin. Valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan kuuluvia soita on 5 kpl: Nukinrahka, Kolkansuo-Raistonsuo-Isosuo, Pukkipalo-Laidassuo, Lammenrahka ja Kaukosuo-Varissuo-Munckionsuo. Soiden Natura-luontotyypeistä esiintyvät Keidassuot, Vaihettumis- ja rantasuot, Lähteet ja lähdesuot sekä Aapasuot. Alueen laajat Puustoiset suot luokitellaan luontodirektiivissä metsien luontotyyppiksi.

Suurimmat peruskartalle nimetyt suot ovat Kurjenrahka, Vajosuo, Laidassuo, Valkiaissaarenrahka, Lammenrahka, Haukansuo, Kakkurlammensuo, Kultakallionrahka, Valastensuo, Kajavanrahka, Kaukosuo, Munckionsuo, Kolkansuo, Ruissaarensuo, Raistonsuo, Laajoen Isosuo, Nukinrahka, Hirvilamminsuu, Tomansuo, Kortesusuo, Vuohenrahka, Iso-Hölö, Oromaansuo ja Liesrahka

Esitetyn kansallispuiston vesialueet kuuluvat Natura-luontotyyppeihin Humuspitoiset järvet ja lammet, Luontaisesti runsasravinteiset järvet, Pikkujoet ja purot. Alueen pohjoisosassa on arvokkaita, valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvia lintujärviä: Liesjärvi on kokonaan valtion, samoin Vaaljärven ja Koskeljärven, ml. Suomenperänjärvi, luonnontilaiset rantavyöhykkeet. Lintujärvistä kansainvälisesti merkittävin on Koskeljärvi. Se on

Lounais-Suomen suurin rannoiltaan rakentamaton järvi, joka on myös yksi viidestä Satakunnan maakuntakaavan melutasoltaan hiljaisesta alueesta (hil). Muut yhdeksän yli 1,5 hehtaarin järveä ovat suorantaisia ja luonnontilaisia. Niistä suurimmalla, 132 hehtaarin Savojärvellä, tosin on nähtävissä säännöstelyn vaikutus. Lisäksi kansallispuistoon kuuluisi rantoja Elijärvellä, Vaskijärvellä, Aulijärvellä, Raasinjärvellä, Laajoella ja Mynäjoella.

Kansallispuiston lähialueella on runsaasti perustettavasta kansallispuistosta alkavia eri suuntiin purkautuvia vesistöjä, joissa vedenlaatu paranee, kun puistossa toteutetaan niihin laskevien vanhojen ojitusten ennallistamistoimia:

Saaristomerelle reittejä:

Aurajoki

- Kurjenrahka -> Järvijoki -> *Aurajoki*,
- Kurjenrahka -> Paattistenjoki -> Vähäjoki -> *Aurajoki*;

Hirvijoki

- Hoosojä -> *Hirvijoki*;

Mynäjoki

- Ryjäoja -> *Mynäjoki*,
- Myllyoja -> Raasinoja -> *Mynäjoki*,
- Helisillanoja -> Raasinjoki -> *Mynäjoki*,
- Purisoja -> Alhonoja -> Nuokolanoja -> Takkulanoja -> *Mynäjoki*;

Laajoki

- Koskenniskanoja -> Joenperänoja -> Suojenoja -> *Laajoki*,
- Raistonsuon - Isosuon - Kalatienrahkan turpeenottolohkojen ohitusojat -> *Laajoki*,
- Kajavanoja -> Myllykoski -> *Laajoki*,
- Merijoki -> Myllykoski -> *Laajoki*,
- Korpioja -> *Laajoki*,
- Tomanaja -> *Laajoki*,
- Pisukoski -> Pahojoki -> *Laajoki*,
- Äijänoja -> Suovierenoja -> Pahojoki -> *Laajoki*,
- Vallolammenoja -> Pahojoki -> *Laajoki*,
- Oja-alho -> Raumjärvi -> *Laajoki*;

Selkämerelle reittejä:

Sirppujoki

- Lampsjärvi -> Pahkajärvenoja -> Malvonjoki -> *Sirppujoki*,
- Kuljunsuonoja -> Pitkäoja -> Malvonjoki -> *Sirppujoki*;

Lapinjoki

- Iso-Hölö -> Liesjärvenoja -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*,
- Vaaljärvi -> Uusijoki/Vanhajoki -> Vaaljoki -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*,
- Koskeljärvi -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*,
- Kosonkangas > Laukassuonoja -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*,

- Karhunnokka -> Lieslamminpuro -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*,
- Maurunoja -> Alhonoja -> Välijoki -> Hinnerjoki -> *Lapinjoki*;
Pyhäjärvi-Eurajoki
- Pärkämäensuo -> Karstujärvet -> *Pyhäjärvi* -> *Eurajoki*,
- Kihkasuo -> Joenniittu -> *Pyhäjärvi* -> *Eurajoki*,
- Taivaroja -> Kreivilänoja -> Ylänejoki -> *Pyhäjärvi* -> *Eurajoki*

Perustettavan kansallispuiston alueella virtaamien alkulähteillä jo suoritettavat ja suoritettavat ennallistamistoimet parantavat Saaristomeren vedenlaatua yhtä paljon kuin vastaavat ennallistamistoimet lähempänä merta. Lisäksi alkulähteiden ennallistamistoimet puhdistavat virtaamia silminnähden ja ennallistamistoimiin kannustaen sitä mukaa, kun ne etenevät alavirtaan.

Esitetyn kansallispuistoalueen kalliot kuuluvat Natura-luontotyyppiin Kasvipeitteiset silikaattikalliot.

Metsien luontotyypeistä Puustoisia soita on yli 2000 hehtaaria. lisäksi esiintyvät Boreaaliset luonnonmetsät, Boreaaliset lehdot ja Fennoskandian metsäluhdut. Vanhojen metsien suojeluohjelmiin kuuluvat Myllyalho, Oja-alhonnmäki ja Pitkäkallio. Niitäkin enemmän vanhoja metsiä on Kurjenrahkan, Vaskijärven, Nukinrahkan-Hirvilamminsuon, Koskeljärven ja Kolkansuon lohkoilla. Yhteensä Natura -luokiteltuja boreaalisia luonnonmetsiä perustettavan kansallispuiston alueella on noin 600 ha. Raasin metsien luontotyyppiluokittelu tulee kasvattamaan pinta-alaa, samoin talouskäytössä aiemmin olleiden metsälohkojen ennallistaminen / ennallistaminen.

Kansallispuistoalueen mainittujen luontotyyppien pinta-alasta pääosa kuuluu EU:n luontodirektiivin mukaisiin erityisen tärkeisiin luontotyyppisiin Keidassuot, Aapasuot, Luonnonmetsät, Puustoiset suot ja Metsäluhdut.

Kansallispuistoksi esitetyn alueen lajisto on erittäin monipuolista, mitä kuvastaa EU:n luontodirektiivin Liitteen 4(a) eläinlajien, lintudirektiivin Liitteen I lintulajien, Suomen luonnonsuojelulain mukaisten uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien sekä kirjassa Suomen lajien uhanalaisuus 2019 Punainen kirja uhanalaisiksi ja silmälläpidettäviksi luokiteltujen (CR, EN, VU ja NU) lajien suuret lajimäärät.

(Eri lähteissä luettelot näistä eliölajeista poikkeavat hiukan toisistaan. Luetteloissa tapahtuu ajan kuluessa muutoksia joidenkin lajien kantojen kasvaessa tai supistuessa ja direktiivin/lainsäätäjän päätösten mukaan. Luetteloiden tulostamisen yhteydessä saattaa luettelon tallennusajankohta jäädä puuttumaan, jolloin puuttuu myös tieto, onko luettelo viimeisen säädösmuutoksen mukainen. Seuraavassa esitetyt tiedot tarkistetaan luonnonsuojeluviranomaisen toimesta ennen hallituksen lakiesitystä eduskunnalle.)

Luontodirektiivin Liitteen IV(a) lajeista ehdotetulla kansallispuistoalueella tavataan ilves, karhu, liito-orava, saukko, susi, viitasammakko, jättisukeltaja, lummelampikorento, sirolampikorento ja täplälampikorento sekä lepakkolajeja.

Esitetyn kansallispuiston Natura-alueiden virallisille tietolomakkeille

kirjattuja eliölajeja ovat lisäksi Suomen luonnonsuojelulain 75 §:n uhanalaiset lajit pikkukihokki, uurosysiikitäjäinen, luumittari ja rämelehtimittari sekä 77§:n erityisesti suojeltavat lajit haapariippusammal, rannikkorahkasammal, kantopaanusammal ja

kantokinnassamalla. Muista lajeista tietolomakkeilla mainitaan haavanarinakääpä, kaislasara, suopunakämmekkä, korpichohtosammal ja siloneulajäkälä. Lintudirektiivin Liitteen I lajeista kansallispuistoalueella tavataan 43 lajia.

Suomen uhanalaisista eliölajeista kattavimmin tunnetaan lintujen esiintyminen. Kansallispuistoksi esitetyllä alueella tiedetään tavatuksi kirjan Suomen lajien uhanalaisuus 2019 Punainen kirja mukaisista 86 uhanalaisesta lintulajista 4 äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltua lajia, 12 erittäin uhanalaista (EN) lajia ja 18 vaarantunutta (VU) lajia, yhteensä 34 uhanalaista lintulajia. Lisäksi tavataan 22 silmälläpidettävää lajia (NU) ja useita alueellisesti uhanalaisia lajeja. Suomen luonnonsuojelulain 75§:n mukaisista 31 uhanalaisesta lintulajista tavataan alueella 19. Niistä 6 on luonnonsuojelulain 77§:n tarkoittamia erityisesti suojeltavia lajeja.

Perustamisedellytysten täytyminen

Kansallispuiston perustaminen parantaisi nykyisen kansallispuistoverkoston edustavuutta ja alueellista kattavuutta Etelä-Suomessa, toteuttaisi kansallisia luonnonsuojelutavoitteita ja myös EU:n Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteiden edellyttämät toimenpiteet. Kansallispuistoksi esitettävä alue täyttää luonnonarvojensa perusteella luonnonsuojelulain 43 §:n 2 momentin yleiset edellytykset.

Perustettavaksi esitettävän kansallispuiston alueet ovat valtion omistuksessa ja puiston pinta-ala on yli 1000 hehtaaria. Alueella on merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä ja yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Alue täyttää siten myös luonnonsuojelulain 44 §:n mukaiset edellytykset kansallispuiston perustamiseksi.

Perustettavaksi esitettävä kansallispuisto olisi pinta-alaltaan Etelä-Suomen manneralueen suurin kansallispuisto.

1.3. Aiemmat suojelupäätökset

Lounaissalon kansallispuistoalueeseen sisältyy alueet kahdeksasta lähekkäisestä Natura 2000 -verkostoon kuuluvasta EU:n luontodirektiivin 92/43/ETY) mukaisesta erityisten suojelutoimien alueesta: FI0200084 Kurjenrahka, FI0200085 Vaskijärvi, FI0200096 Nukinrahka-Hirvilamminsuu, FI0200097 Koskeljärvi, FI0200098 Kolkansuo, FI0200099 Iso-Hölö, FI0200107 Laitilan metsät ja FI0200188 Pitkäkallio.

Kansallisiin suojelupäätöksiin liittyen aluetta koskevat valtioneuvoston periaatepäätökset Kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämisohjelma 24.2.1978, Soidensuojeluohjelma 26.3.1981, Lintuvesiensuojeluohjelma 3.6.1981 ja Etelä-Suomen vanhojen metsien suojeluohjelma 3.6.1993. Suojeluohjelmien alueista kansallispuistoon sisältyisivät: Kansallis- ja luonnonpuisto-ohjelmasta KLO 020001 Kurjenrahka ja KLO 020002 Vaskijärvi, Lintuvesiensuojeluohjelmasta LVO 020041 Liesjärvi ja LVO 020042 Koskeljärvi (-Suomenperänjärvi) - Vaaljärvi,

Soidensuojeluohjelmasta SSO 020056 Nukinrahka, SSO 020062 Kolkansuo-Raistonsuo-Isosuo, SSO 020064 Pukkipalo-Laidassuo, SSO 020070 Lammenrahka ja SSO 020071 Kaukosuo-Varissuo-Munkkionsuo sekä Vanhojen metsien suojeluohjelmasta AMOT-P13 Laitilan metsät osa.

Luonnonsuojelulain mukaisiksi valtion suojelualueiksi on jo muodostettu eduskunnan säätämällä laeilla Kurjenrahkan kansallispuisto (1295/1997) ja Vaskijärven luonnonpuisto 1956, laajennus 1976, (ajantasainen laki 521/2023), valtioneuvoston asetuksella vanhojen metsien suojelusta (115/1993) Pitkäkallion luonnonsuojelualue ja valtioneuvoston asetuksella 214/2014 muut edellä kohdassa *Jo perustetut valtion suojelualueet* mainitut alueet.

Muut Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet on luokiteltu viraston hallinnollisin päätöksin nimikkeillä Muu suojelukohde tai Monikäyttömetsä, eivätkä ne ole vielä luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita.

Kansallispuiston perustaminen toteuttaisi Natura -velvoitteen edellyttämän luonnonsuojelualueen perustamisen myös valtion luonnonsuojelutarkoituksiin ostamalla Koskeljärven Natura-alueen 878 hehtaarilla. Kansallispuiston perustamisella toteutettaisiin myös Satakunnan ja Lounais-Suomen maakuntakaavojen ja Euran kunnan alueella Koskeljärven yleiskaavan suojelualueita valtionmaiden osalta.

1.4. Alueen kaavoitus

Kansallispuistoalueen yleispiirteistä maankäyttöä ohjaavat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntakaavat. Kummallakin kaava-alueella lähes kaikki kansallispuistoon nyt esitettävät alueet on merkitty *Suojelualueiksi* tai *Luonnonsuojelualueiksi* melko tarkoin valtion maanomistusrajan mukaisesti. Puolustusvoimien käytössä oleva Raasin alue on maakuntakaavassa *Erityistoimintojen alueena*, jonka länsipuoliskolla on ampuma-alueesta johtuva raja *Melualue*. Erityistoimintojen aluevarauksen sisäpuolella, alueen eteläosassa on Lammenrahkan soidensuojelualueeseen kuuluva osa kuitenkin kaavassa *Luonnonsuojelualueena*.

Muutamia Metsähallituksen hankkimia ja suojelu- ja monikäyttötarkoitukseen luokittelemia pienehköjä metsäkiinteistöjä, jotka esitetään sisällytettäväksi kansallispuistoon, ei ole vielä maakuntakaavassa huomioitu.

Satakunnan maakuntakaavassa Koskeljärven alue laajalti ympäristöineen on esitetty merkinnällä mv3 *Matkailun kehittämisvyöhyke, luontomatkailu*. Samaa aluetta koskee myös kaavamerkintä lu01 *Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue*. Alueen keskiosassa on pääosan Koskeljärveä kattava alue merkinnällä hil *Melutasoltaan hiljainen alue*.

Varsinais-Suomen maakuntakaavassa Kurjenrahkan alue laajalti ympäristöineen on esitetty merkinnällä *Matkailun, retkeilyn ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue*. Kaavassa on myös kansallispuistoon suunniteltuja alueita yhdistävä olemassa olevien ja suunniteltujen ulkoilureittien verkosto merkinnöillä *Ulkoilureitti* ja *Ulkoilureitti*,

ohjeellinen. Reitistö ulottuu maakuntarajalla oleville kansallispuistoon esitettäville osa-alueille. Itäisin reitti jatkuu Satakunnan maakuntakaavassa merkinnällä ury *Ohjeellisen ulkoilureitin yhteystarve*, joka kiertää Koskeljärven rantaa merkinnällä uro *Ohjeellinen ulkoilureitti*, joka on valtion omistamalla alueella jo toteutettu.

Euran kunnassa on voimassa ympäristöministeriön 1986 vahvistama Koskeljärven rantayleiskaava, jossa kansallispuistoon esitetyt valtion alueet ovat merkinnöillä S, SL-v ja W/S, nimikkeillä *Suojelualuetta*, *Luonnonsuojelualuetta* ja *Vesialuetta*. Vesialueenkin kaavamääräys määrittelee suojeluelvoitetta: ”Alueet, jotka säilytetään vesialueena. Luonnon tilaa muuttavat toimenpiteet on kielletty. LV-merkinnällä osoitettuun venevalkamaan johtavan veneväylän ylläpito on sallittu.”

Nousiaisten kunnassa on maankäyttö- ja rakennuslain 45§:n mukainen oikeusvaikutukseton yleiskaava, jossa kansallispuistoon esitettävät valtion alueet ovat merkinnällä Nat, *Natura 2000 verkostoon kuuluva alue*. Alueet sisältyvät laajempaan kaava-alueeseen merkinnällä hil *Hiljainen alue*.

Ruskon kunnanvaltuuston 2020 hyväksymässä Vahdon kunnanosan osayleiskaavassa kansallispuistoon esitettävät alueet ovat merkinnällä SL *Luonnonsuojelualuetta*.

Sekä Nousiaisten että Ruskon kunnan kaavoissa on valtion alueille merkitty myös ulkoilureittejä. Kurjenrahkalle ulottuvassa Turun voimassa olevassa yleiskaavassa valtion alueet ovat merkinnällä S *Luonnonsuojelualuetta*. Muissa kunnissa ei valtion alueille ole esitetty kaava-aluevarauksia.

Perustettava kansallispuisto noudattaa ja toteuttaa maakuntakaavojen ja kuntien yleiskaavojen aluevarauksia ja kaavamääräyksiä.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Kansallispuisto perustettaisiin vain valtion jo omistamien kiinteistöjen alueelle. Jos lakiesityksen valmistelun tai eduskuntakäsittelyn aikana valtio hankkii kansallispuiston muodostusalueelta maakuntakaavan suojelualueita tai muiden luonnonsuojelutoimien (esim. METSO tai HELMI -hankkeet) yhteydessä alueita suojelutarkoitukseen, nämä voidaan sisällyttää perustettavaan kansallispuistoon välittömästi. Alueita voidaan myöhemminkin hankkia valtiolle kansallispuistoon liitettäväksi luonnonsuojelulain 60§:n mukaisesti myös niiden määrärahojen puitteissa, joita valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen vuosittain osoitetaan. Kansallispuiston perustaminen ei siis aiheuta valtiolle yksityismaiden hankintakustannuksia. Esitys ei myöskään rajoita yksityisten lähialueiden maanomistajien mahdollisuutta harjoittaa normaalia maa- ja metsätaloutta maillaan tai mahdollisuutta myydä luonnonsuojelualueeksi sopivaa maata kansallispuistoon.

Koska pääosa kansallispuiston alueista jo on luonnonsuojelulain nojalla perustettua luonnonsuojelualuetta, lainvoimaisen kaavan luonnonsuojelualuetta,

luonnonsuojelutarkoitukseen valtiolle hankittua aluetta ja muuta Metsähallituksen itse Muuksi suojelukohteeksi luokittelemaa aluetta, kansallispuiston perustamisesta aiheutuvat Metsähallituksen hakkuutulosten menetykset olisivat vähäisiä.

Kansallispuiston perustamisesta aiheutuu sen hoitoon ja käyttöön liittyen valtiolle lisäkustannuksia. Käytännössä kaikissa maailman maissa noudatetaan Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) määrittämiä kansallispuistojen kriteerejä, joiden mukaan kansallispuistolla on oltava ”budjetti ja henkilökunta riittävän tehokkaan suojan tarjoamiseen”. Euromääräisen budjetin ja tarvittavan henkilökunnan tarkempi esittäminen tapahtuu perustettavan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Perustettavan kansallispuiston alueelle on jo aiemmin tehty kaksi hoito- ja käyttösuunnitelmaa, Kurjenrahkan kansallispuistoa ja Koskeljärven Natura-alueita varten, molemmat vuonna 2006. Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettiin puiston perustamis-, rakentamis- ja muiksi investointikustannuksiksi 898 000 € (hintataso 2003). Koskeljärven Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettiin järven kunnostuksen ja hoidon kustannuksiksi 46 400 €, ja palvelurakenteiden kustannuksiksi 14 100 €.

Molempien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaiset investoinnit on pääosin toteutettu. Ne ovat kohdistuneet kolmasosalle perustettavan kansallispuiston pinta-alasta. Puiston muissa osissa liikkumisrajoitusalueet (Vaskijärven nykyisen luonnonpuiston alue, linnuston ja uhanalaisten eliölajien pesimisalueiden rajoitusosat, upottavat suo-osat) kattaisivat suhteellisen suuren pinta-alan. Näin ollen liikkumiseen soveltuvia alueita on rajoitetusti, joten tarvittavien lisäpalvelurakenteiden (polut opasteet, levähdyspaikat) kokonaismäärä ja investointikustannus jäisivät kokonaispinta-alaan nähden suhteellisen pieniksi.

Jatkossa Kurjenpesän luontotuvan opastus- ja näyttelyaineistoa ja palvelutasoa voidaan laajentaa kattamaan koko perustettava kansallispuisto. Samassa tarkoituksessa valtion viranomaisen voisi tukea myös Yläneen kirkonkylässä Pöytyän kunnan tiloissa toimivan, paikallisen 4H-järjestön ylläpitämän Luontokapinetin näyttely- ja opastustoiminnan laajentamista. Kansallispuiston perustaminen ei näin toimien aiheuttaisi valtiolle välittömiä uudisrakentamisen investointeja.

Perustettavasta kansallispuistosta tulisi heti paljon suurempi kuin nykyiset suurimmat Etelä-Suomen manner-kansallispuistot. Vuotuinen kävijämäärä lisääntyisi huomattavasti verrattuna puistoon sisällytettävien osa-alueiden laskettuihin kävijämääriin (Vuonna 2022 Kurjenrahka 61800, Koskeljärvi-Vaaljärvi 6000, Vaskijärven luonnonpuisto 1700, muiden osa-alueiden kävijämääriä ei ole selvitetty). Vaikka perustettava kansallispuisto muodostuu suureksi osaksi vaikeakulkuisista suoalueista, kävijämäärä uskotaan kasvavan keskellä tiheästi asutettua Lounais-Suomea yli sataantuhanteen. Tällöin olisi perusteltua toteuttaa yksi tai kaksi Kurjenpesää vastaavaa luontotupaa alueen lännen-pohjoisen puoleiselle sektorille lähinnä Satakunnan ja Vakka-Suomen suunnasta kasvavan käyttäjäkunnan tarpeisiin. Sijainnin valinnassa tulee ottaa huomioon muun muassa mahdolliset saatavissa olevat sopivat tilat ja ao. kuntien, järjestöjen ja yritysten osallistumishalukkuus. Etelä-

Suomen suurimman manner-kansallispuiston syntyminen lisää myös luontoon perustuvaa yksityisen sektorin palvelutoimintaa ja siihen kuuluvia investointeja varsinkin puiston osa-alueiden väli- ja vierialueilla, muun muassa Pyhäjärven rannalla.

Valtion luonnon ennallistamiseen muille momenteille osoittamia määrärahoja voidaan käyttää myös esitetyn kansallispuiston alueella, Saaristomereen, Selkämereen ja Pyhäjärveen laskevien vesistöjen alkulähteillä. Eräillä muilla valtion luonnonsuojelualueilla, esimerkiksi Puurijärven-Isosuon, Nuuksion ja Sipoonkorven kansallispuistoissa on käytetty vankityötä eri tehtäviin, ja käytäntöä voitaisiin harjoittaa myös Lounaismaan kansallispuistossa. Valtion luonnonsuojelualueilla on myös yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa voitu toteuttaa esim. Life- ja Lieder - rahoituksella alueiden hoitoon ja käyttöön kohdistuneita hankkeita.

Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen kansallispuiston perustamisesta valtiolle aiheutuvia investointikustannuksia on vaikea arvioida ennen koko puistoa koskevan hoito- ja käyttösuunnitelman tekemistä. Arviona kansallispuiston käytöstä ja kehittämisestä aiheutuisi perustamista seuraavan viiden vuoden investointijakson aikana keskimäärin 500 000 € kustannukset. Valtion kustannukset aiheutuisivat suurelta osalta riippumatta siitä, perustetaanko kansallispuisto vai hoidetaanko alueita nykymuotoisina luonnonsuojelualueina.

Vuotuisiin käyttökustannuksiin Kurjenrahkan hoito- ja käyttösuunnitelmassa 2006 esitettiin opastushenkilökunnan (12kk) ja puiston huoltohenkilökunnan (6kk) kustannuksiin ja muihin käyttökustannuksiin 45 000 € sekä Koskeljärven suunnitelmassa 2006 4500 €. Lisäksi käyttökustannuksiin kuuluvat kertaluontoiset ja määrävuosivälein tehtävät luontoselvitykset ja seurannat (luontodirektiivi, Natura 2000 -alueet, uhanalaiset lajit).

Perustettavan kansallispuiston vastuu-, opastus- ja huoltohenkilökunnan kustannusarviona esitetään 100 000 € /v ja muiksi käyttökustannuksiksi 100 000 € / vuosi.

2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Kansallispuistoksi esitettävällä alueella olevat luonnonsuojelualueet ovat Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnassa ja hoidossa ja kuuluvat kirjanpidollisesti julkisten hallintotehtävien taseeseen. Myös alueella olevat Metsähallituksen liiketalouden maat siirtyisivät kansallispuiston perustamisen johdosta julkisten hallintotehtävien taseeseen. Eduskunta hyväksyy talousarvioesityksen yhteydessä tasesiirron edellyttämän peruspääoman muutoksen, jonka valtioneuvosto vahvistaa.

Lakiesityksellä ei ole välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

Metsähallituksen organisaatiossa ja tehtävänjaossa on viime vuosikymmeninä tapahtunut paljon muutoksia. Tämä on haitannut yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Kansallispuiston kehittämisen sidosryhmien, kuntien, yhteisöjen, järjestöjen ja

yritysten kannalta on tärkeää kohdata perustettavan kansallispuiston vastuullinen yhteistyöviranomainen ja -viranhaltija.

Etelä-Suomen suurimman kansallispuiston sidosryhmien määrä olisi poikkeuksellisen suuri: kaksi maakuntaliittoa, yhdeksän kuntaa ja vastaavasti lukuisia alueellisia ja kunnallisia organisaatioita ja järjestöjä. Perustettavaa kansallispuistoa koskevaa yhteistyötä edistäisi, jos kaikki osapuolet voivat sekä yhteisissä että erillisissä kansallispuistoa koskevissa asioissa asioida yhden ja saman virkavastuulla toimivan Metsähallituksen luontopalveluiden puistovastaavan kanssa. Puiston vastuuviranhaltijan vastuualueisiin voisi kuulua tarkoituksenmukaisesti myös joitakin samoissa kunnissa kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevia valtion luonnonsuojelualueita.

Kansallispuiston lakisääteisesti edellyttämän hoidon ja käytön suunnittelun sekä sen toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden arvioidaan merkitsevän noin 2 henkilötyövuoden lisäpanostusta nykytilaan verrattuna.

2.3. Ympäristövaikutukset

Perustettava kansallispuisto on 8213 hehtaarin osalta jo perustettua luonnonsuojelualuetta ja suojelua varten ostettua aluetta. Uutta luonnonsuojelulain mukaista suojelualuetta muodostuisi jo suojelutarkoitukseen ostetuista alueista 1229 hehtaaria. Lisäksi uutta luonnonsuojelulain mukaista suojelualuetta muodostuisi Metsähallituksen päätöksellä muuksi suojelukohteeksi jo luokittelemista alueista 1300 hehtaaria ja Metsähallituksen monikäyttömetsäksi luokittelemista alueista 269 hehtaaria. Lounaismaan kansallispuiston perustaminen lisäisi luonnonsuojelulain nojalla perustettua suojelualuetta yhteensä 2798 hehtaaria. Ehdotettavalla kansallispuistolla olisi ainoastaan myönteisiä ympäristövaikutuksia. Se toisi luonnon suojelun ja hoidon piiriin merkittäviä uusia alueita. Vaskijärven luonnonpuistoalueen ja muiden luonnonsuojelualueiden suojelumääräykset säilyisivät ennallaan ja tarkentuisivat luonnon suojelemista varten tarpeellisella tavalla. Uudet luonnonsuojelualueet tiivistäisivät jo suojeltujen valtion ja myös useiden yksityismaan luonnonsuojelualueiden muodostamaa kokonaisuutta parantaen luontotyyppien ja eliölajien elinvoimaisuutta. Luonnonhoidon ja ennallistamisen myötä kansallispuiston maiden ja vesien kokonaisuudesta muodostuisi Lounais-Suomen suurin salomaa.

Joillakin osa-alueilla metsätaloustoimet, ojitukset ja maa-ainesten otto ovat synnyttäneet maastovaurioita, heikentäneet eliölajien elinolosuhteita, edistäneet eroosiota, huonontaneet veden laatua ja pilanneet maisemaa. Aktiivisia ennallistamistoimia edellyttävien vaurioalueiden määrä on kuitenkin kokonaispinta-alan nähden pieni. Useimmilla ihmisen toiminnan muuttamalla osa-alueilla riittää luontainen ennallistuminen. Ennallistamistoimet ja luonnon omat voimat parantaisivat kansallispuiston luonnontilaisuutta ja luontoretkeilyn vetovoimaa.

Metsänhakuun, suo- ja metsäojitusten ja muun maastonmuokkauksen poisrajautuminen ja ennallistamistoimet Etelä-Suomen suurimman manner-kansallispuiston yli 11000 hehtaarin pinta-alalta merkitsevät ilmastopäästöjen vähenemistä sekä Saaristomeren, Selkämeren ja Pyhäjärven suuntiin kohdistuvien vesistöpäästöjen pienentymistä. Perustettavan kansallispuiston alueelta laskevissa vesistöissä tapahtuisi kalakantojen elpymistä ja virkistyskäyttömahdollisuuksien parantumista. Jokamiehen oikeuksiin kuuluvien kalastustapojen, marjastuksen ja sienestyksen edellytykset kohenisivat muutamia liikkumisrajoitusalueita lukuun ottamatta.

2.4. Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Perustettavan kansallispuiston sijainti keskellä Suomen väestörikkainta, intensiivisen maatalouden ja muun tuotantotoiminnan dominoivaa Lounais-Suomea merkitsisi paikallisten, seudun ja kahden maakunnan asukkaiden virkistys- ja luontoharrastusmahdollisuuksien parantumista. 80 km:n säteellä sijaitsevien 20 kaupungin ja muutaman kymmenen muun kunnan yhteensä sadattuhannet ihmiset, voisivat kotoaan päivamatkan puitteissa tavoittaa kansallispuiston luonnonarvot ja virkistyskäyttömahdollisuudet. Kansallispuisto palvelisi hyvin myös yliopistojen ja muiden oppilaitosten opetus- ja tutkimusalueena.

Kansallispuiston perustaminen on tärkeää myös seudun luontoretkeily- ja matkailuyrittäjien näkökulmasta. Perustamisella voidaan lisätä alueella jo olevien matkailu- majoitus- ja elämispalveluiden käyttöastetta ja tukea niissä olevien työpaikkojen säilymistä. Kansallispuistoa kestävästi hyödyntävällä yritystoiminnalla voidaan myös luoda uusia työtilaisuuksia.

Esitetyn kansallispuiston luoteisreunaa sivuaa kantatie 43 Uusikaupunki-Laitila-Eura, puiston itäreunaa sivuaa Turku-Säkylä seututie 204 ja näitä yhdistää puiston Pyhäjärven puolella Hinnerjoki-Yläne seututie 210. Kansallispuiston muodostusalueen poikki kulkee Mynämäki-Yläne yhdystie 2020. Kansallispuiston perustaminen merkitsisi jalkaisin ja pyörillä tapahtuvan retkeilyn lisääntyessä kansallispuistoa sivuavan julkisen liikenteen käyttöasteen kasvamista. Samalla kansallispuiston kasvava kävijämäärä saattaa tuoda riittävän kysyntälisän joillekin uusille linja-autovuoroille tai reiteille, joiden työpaikka-, koulukuljetus-, asiointimatka- ja muu kysyntä nyt jää kannattavuuskynnyksen alapuolelle.

Jo toteutunut bussiyhteys on Turun Puutorilta lähtevät paikallisliikenteen linjat nrot 21 ja 23, jotka ajavat Kuhankuonon pysäkillä kevästä syksyyn. Pysäkiltä on noin 200 metriä lähimmälle retkeilyreitille ja noin kilometri Kuhankuonon rajakivelle. Kaikki vuorot eivät aja Kuhankuonolle asti, vaan pysähtyvät Tortinmäen päätepysäkillä, josta on matkaa Kuhankuonolle ja Vajosuolle noin 6 km. Turusta ja Säköylästä on linja-autoyhteys Kurjenrahkalle. Pikavuoropysäkki on Turku-Säkylä - tien (nro 204) varressa noin 500 metrin päässä Kurjenpesän luontotuvasta.

Vastaavasta matkailu-, retkeily-, työpaikka-, koulukuljetus- ym. kysynnän yhdistävästä bussireitistä Yläneentie - Mynämäen linja-autoasema ja rautatieasema - Mietoinen - Askainen - Naantali - Turku on tehty aloite. Reitti mahdollistaisi paikallisjunaliikenteen alkaessa yhteyden kansallispuistosta valtakunnan rataverkkoon.

Linjalla Rauma-Eura-Huittinen ajaa 6/7 bussia/vrk, mutta linjalla Uusikaupunki-Laitila-Eura (kantatie 43) ei yhtään. Kansallispuiston kasvava kävijämäärä saattaisi tuoda riittävän kysyntälisän parille bussivuorolle kantatielle 43 ja seututielle 210.

Osa-alueista koostuvalla kansallispuistolla olisi vaikutusta nykyiseen metsästyskäytäntöön. Suojelluilla alueilla ja varsinkin liikkumisrajoitusosilla riistaeläinlajien kannat paranisivat ja lisäisivät metsästystulosta kansallispuiston lähialueilla ja puiston osien välialueilla. Metsästystä ei kansallispuistoon kuuluvilla valtion alueilla harjoitettaisi, mutta hirvenajo metsästyksen yhteydessä olisi kuitenkin mahdollista. Mahdollisten metsästysvuokrasopimusten irtisanomisessa noudatettaisiin sopimuksen irtisanomisehtoja. Kansallispuiston alue voidaan edelleen ajoalueena lukea mukaan pinta-alaan, jonka perusteella vuotuisista kaatokiintiöistä päätetään. Mahdolliset vuokrasopimukset irtisanottaisiin ja ne voitaisiin uusia seurojen niin halutessa luonnonsuojelulain mukaisesti hirvenajoalueita koskeviksi.

Kansallispuistossa tulevat sovellettavaksi luonnonsuojelulain (9/2023) 50 ja 51 §:t. Niiden mukaisesti Metsähallituksen luvalla voidaan vähentää vierasperäisten lajien ja ao. pykälissä määriteltyjen eliölajien yksilöitä. Tällainen lupa voidaan myöntää myös metsästysseuroille.

Kansallispuiston sisäisillä ja puistoon rajautuvilla vesistöillä onkimis- ja pilkkimisoikeus jatkuisivat edelleen. Vieraslajien, kuten kirjolohen ja täpläravun, istuttaminen olisi kiellettyä ja vieraslajit pyrittäisiin poistamaan kansallispuiston vesistöistä.

3. Asian valmistelu

3.1. Aiemmat selvitykset, ehdotukset ja aloitteet

Kansallispuistokomitean mietinnön (Komiteamietintö 1976:88) liitteenä 1 esitettiin luettelo ”Eri aikoina tehdyt ehdotukset uusien luonnonsuojelualueiden perustamiseksi”. Sen mukaan Ympäristönsuojelun neuvottelukunnan 1973 tekemästä ehdotuksesta Suomen kansallispuistoverkon kehittämisestä antamassaan lausunnossa Varsinais-Suomen seutukaavaliitto esitti kansallispuiston perustamista Savojärven alueelle ja Vaskijärven luonnonpuiston laajentamista tai ympäröimistä kansallispuistotasoisella suojelualueella ja myös Varsinais-Suomen maakuntaliitto esitti lausunnossaan tutkittavaksi mahdollisuutta perustaa kansallispuisto Varsinais-Suomen koillisosaan.

Kansallispuistokomitean mietinnön liitteenä 2 oli maa- ja metsätalousministeriön luonnonvarainhoitotoimistossa laadittu luettelo luonnonsuojelun kannalta

merkittävimmistä alueista. Luettelossa mainituista alueista perustettavan kansallispuiston muodostusalueelle sijoittuvat Euran Isosuo, Laitilan Nukinrahka ja Euran Koskeljärvi-Suomenperänlahti.

Kansallispuistokomitea esitti alueelle perustettavaksi 2098 hehtaarin suuruisen Kurjenrahkan kansallispuiston sekä 740 hehtaarin suuruisen Vaskijärven luonnonpuiston laajentamista 3159 hehtaarin suuriseksi. Valtioneuvoston periaatepäätös 24.2.1978 kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämishjelmaksi sisälsi Kurjenrahkan kansallispuiston 1400 hehtaaria ja Vaskijärven laajennetun luonnonpuiston 1090 hehtaaria. Valtioneuvoston periaatepäätös 26.3.1981 soidensuojeluohjelmaksi sisälsi perustettavan kansallispuiston alueella kohteet Nukinrahka 305 ha, Kolkansuo-Raistonsuo-Isosuo 860 ha, Lammenrahkan 480 ha ja Kaukosuo-Varissuo-Munkkionsuo 380 ha. Valtioneuvoston periaatepäätös 3.6.1981 lintuvesiensuojeluohjelmaksi sisälsi perustettavan kansallispuiston alueella kohteet Liesjärvi 74 ha ja Koskeljärvi (Suomenperänjärvi) ja Vaaljärvi 1075 ha. Valtionneuvoston vanhojen metsien suojelua koskevien päätösten kohteista perustettavan kansallispuiston alueella on viisi 6-45 hehtaarin kohdetta.

Satakunnan ja Varsinais-Suomen seutukaavaliittojen vahvistetuissa seutukaavoissa/maakuntakaavoissa on kansallispuiston muodostusalueella edellä mainittujen alueiden lisäksi suojelualueina Iso-Hölö, Liesrahka-Liesjärvi, Koskeljärveen liittyen Kortesus, Hirvilaminsuo, Laustinrahka ja Kiikonummenvuoren suot, jotka ovat kokonaan tai osittain valtionmaata sekä kansallispuistoksi esitettävän alueen välialueilla lisäksi Euran Pitkäjärvi, Euran Isosuo, Pöytyän Isosuo ja Mynämäen Rautsuo.

Valtioneuvosto teki vuonna 1998 päätöksen Suomen Natura 2000 -verkostoksi, jonka Euroopan unionin komissio hyväksyi vuonna 2005. Siihen sisältyivät kaikki edellä kohdassa 1.3. Aiemmat suojelupäätökset luetellut Natura-alueet, jotka nyt muodostaisivat kansallispuiston pääosan.

Nyt perustettavaksi esitettävän kansallispuiston muodostusaluetta on luonnonsuojelu- ja kaavoitusviranomaisten, seutukaava/maakuntaliittojen, kuntien, luonnonsuojelu- ja muiden järjestöjen taholla ainakin 70-luvulta alkaen pidetty erittäin merkittävänä luonnon suojelun, luontoretkeilyn ja matkailun aluekokonaisuutena:

- Turun ja Porin lääninhallituksen, Varsinais-Suomen seutukaavaliiton ja Imatran Voima Oy:n välisen neuvonpidon tuloksena Lääninhallitus 17.10.1974 puolsi 400 kV:n voimajohdon (Atomirenkään) Lieto - Olkiluoto sijoittamista suorasta linjauksesta poiketen aluekokonaisuuden länsipuolelle. 18.9.1976 ympäristönsuojelun tarkastajan lausunnon mukaan Imatran Voima Oy:n esittämä linjaus lähempänä valtatieä 8 on neuvotellun mukainen paras mahdollinen linjaus.
- Lääninhallituksen ympäristönsuojelutoimisto esitti 12.5.1983 Varsinais-Suomen 2. vaiheseutukaavan maakaasujohtovarauksen poistamista aluekokonaisuuden läpi kulkevalta linjalta Hirvilamminsuon kohdalta.

- Läänin ympäristönsuojeluneuvottelukunnan kannanoton 30.9.1981 ja lääninhallituksen 26.5.1983, ympäristönsuojelutoimiston valmisteleman kannan mukaisesti, antaman lausunnon johdosta TVL luopui suunnitellun Halikko-Aura-Kustavi/Uusikupunki -tien (HAKU-tie) linjauksesta aluekokonaisuuden läpi Kurjenrahkan ja Vajosuon välistä.

- Koskeljärveä koskevat luonnolle vahingolliset säännöstely- ja rakennussuunnitelmat on saatu torjuttua. Koskel- ja Vaaljärven Kuivatusosakeyhtiön aloitettua yksityisten maanomistajien kanssa mökkitonttien (153 kpl) kaavoittamisen, Euran kunta päätti vuonna 1980 laatia yleiskaavan, mikä mahdollisti rakennus- ja toimenpidekiellon hakemisen. Valtioneuvosto vahvisti vuonna 1982 valtakunnallisen lintuvesiensuojeluohjelman, jossa Koskeljärveen oli yhdistetty myös Vaaljärvi. Kunta, Turun ja Porin lääninhallitus, Satakunnan Seutukaavaliitto ja monet järjestöt ja yksityishenkilöt tukivat suojeluehdotusta. Vuonna 1982 kunnanvaltuusto päätti laatia yleiskaavan suojelukaavana. Ympäristöministeriö vahvisti Koskel- ja Vaaljärven yleiskaavan vuonna 1987. Valtioneuvosto teki 24.3.1988 periaatepäätöksen Koskel- ja Vaaljärven suojelusta. Päätöksen mukaan Koskel- ja Vaaljärven ranta-alueet ostetaan valtiolle luonnonsuojelutarkoitukseen, järven kunnostussuunnitelma toteutetaan valtion varoin ja viideksi vuodeksi asetetaan toimikunta seuraamaan kunnostuksen vaikutuksia ja tekemään ehdotuksia luonnonsuojeluarvon säilyttämiseksi. Toimet toteutettiin ja raportti seurannan tuloksista ilmestyi vuonna 2004.

Nyt perustettavaksi esitettävän kansallispuiston muodostusalueeseen kohdistuneet suuret julkiset energia- ja liikenneverkkohankkeet ja suuren yhteisalueen säännöstely- ja rakennushankkeet on siis alueen suurten luonnonarvojen säilyttämiseksi rajattu pois jo 1900-luvun puolella.

Alueen merkittävien luonnon- ja kulttuurihistoriallisten arvojen keskittymän kartoittamiseksi Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri teetti 1990-luvulla laajan selvityksen ”Luontokohteet ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet Säkylän Pyhäjärven etelä- ja lounaispuolisilla alueilla, 91 sivua, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ry. Olavi Nyfors”.

Nyt perustettavaksi esitettävää kansallispuistokokonaisuutta on ehdotettu ja laajasti perusteltu Tuomo Hurmeen ja Teija Kirkkalan 2017 ilmestyneessä kirjassa ”Koskeljärvi”, kustantaja Teija Kirkkala, ISBN:978-952-93-9581-1. Euran kunta myönsi teoksen painatukseen avustuksen Suomen 100-vuotisjuhluvuoden rahastosta.

Tuomo Hurme, Jorma Hinkkanen ja Teija Kirkkala tekivät 2018 Satakunnan ja Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiireille aloitteen ”Lounais-Suomen saloseudun” kansallispuiston perustamisen edistämisestä.

Mynämäenseudun luonnonsuojeluyhdistys ry on kokouksessaan 2023 päättänyt, että yhdistys tukee kansallispuistohanketta ja edistää sen toteuttamista.

Varsinais-Suomen Suomen luonnonsuojelupiirin piirikokous 23.3.2024 päätti edistää Lounaismaan kansallispuistohankkeen toteuttamista.

Luettelo aloitteessa mukana olevista yhdistyksistä ja yhteisöistä jatkuu, kun tekevät päätöksensä.

Luvun loppuun tulee tieto järjestöjen päätöksestä toimittaa kansallispuistoaloite Valtioneuvostolle / YM:lle.

3.2. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä. Esitystä laadittaessa on otettu huomioon kansallispuiston edistämishankkeessa tuotettu aineisto ja ministeriön hankkima muu selvitys.

Esityksestä on pyydetty lausunnot:

- valtiovarainministeriö
- puolustusministeriö,
- Museovirasto,
- Metsähallitus,
- Suomen ympäristökeskus,
- Suomen metsäkeskus,
- Suomen riistakeskus,
- Satakunnan ja Varsinais-Suomen liitot,
- Satakunnan ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset,
- Auran, Euran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Pöytyän ja Ruskon kunnat sekä Laitilan ja Turun kaupungit,
- *Kunnissa toimivat seurakunnat*
- Turun yliopisto
- Pyhäjärvi-instituutti,
- 4H-liitto / Pöytyä-Oripää Luontokapinetti,
- MTK - Varsinais-Suomi ry,
- MTK - Satakunta ry,
- Suomen metsästäjäliitto ry,
- Lounais-Suomen Partiopiiri ry,
- Porin kauppakamari,
- Turun kauppakamari,
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry,
- Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ry,
- Satakunnan luonnonsuojelupiiri ry,
- Ala-Satakunnan ympäristöseura ry,
- Laitilan seudun ympäristöyhdistys ry
- Mynämäenseudun luonnonsuojeluyhdistys ry,
- Suomen luonnonsuojeluliitto Hirvijokilaakso ry,
- Pöytyänseudun luonnonsuojeluyhdistys ry,
- Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry,
- Turun luonnonsuojeluyhdistys ry,
- Luonto-Liitto ry,
- Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piiri,

- Suomen WWF,
- BirdLife Suomi ry
- *Luonnontieteelliset yhdistykset ja luonnonharrastajien yhdistykset*
- *Kyläyhdistykset*
- *Yrittäjäyhdistykset*
- Suomen Latu ry,
- Ala-Satakunnan retkeilijät ry,
- Laitila Liikkuja ry,
- Kuhankuonon Latu ja Polku ry,
- Raision Rinkka ry,
- Turun Latu ry,
- Auranmaan latu ja polku ry,

ANNETTUJA LAUSUNTOJA KOSKEVA OSIO

3.3. Kansallispuiston perustamisen jälkeiset toimenpiteet

Kansallispuiston perustamisen jälkeen tehdään tasesiirron edellyttämät päätökset ja toimenpiteet. Metsähallitus hakee maanmittauslaitokselta kiinteistönmuodostamislain (554/1995) mukaista valtion luonnonsuojelun alueen muodostamista kiinteistöksi ja merkitsemistä kiinteistörekisteriin. Sen jälkeen kansallispuiston raja merkitään maastoon luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla. Metsähallitus laatii alueelle luonnonsuojelulain 57§:n mukaisen hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka vahvistaa ympäristöministeriö. Hoito- ja käyttösuunnitelman perusteella Metsähallitus antaa kansallispuistolle luonnonsuojelulain 58§:n mukaisesti järjestyssäännön. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan sisällytettäisiin menettelytavat metsästysseurojen väliseen vuorovaikutukseen arvioitaessa tarvetta poiketa kansallispuiston rauhoitussäännöksistä. Lopullinen poikkeuslupaharkinta asiassa säilyisi Metsähallituksella.

Kansallispuiston perustamisen jälkeen voi valtion omistukseen siirtyä eri tavoin maa-alueita kansallispuiston osa-alueiden väli- tai vierialueilla:

- Valtionperintönä, eli valtion oikeudella ottaa perintö itselleen, kun vainajalla ei ole perillisiä eikä testamenttia.
- Lahjoituksena, joko kansallispuiston osaksi tai käyttötarkoitusta määrittelemättä.
- Maanvaihtona valtion ja yksityisen välillä.
- Ulosmittauksen tuloksena.

Laissa oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta (973/2002) on säädetty, ettei tämän lain nojalla saa luovuttaa kiinteistövarallisuutta, jonka merkitys luonnonsuojelun tai kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelun taikka muinaisjäännösten rauhoittamisen kannalta on erittäin huomattava. Lain 2§:n

mukaan, jos kiinteistövarallisuudella saattaa olla huomattava merkitys luonnonsuojelun kannalta, on pyydettävä ympäristöministeriön lausunto. Jos edellä esitetyin tavoin valtiolle saatava tai muu valtion maa-alue kansallispuiston muodostusalueella täyttää luonnonsuojelulain suojelualueen perustamiselle asettamat vaatimukset, sitä ei voi luovuttaa, vaan se tulee muodostaa luonnonsuojelualueeksi, osaksi kansallispuistoa.

Kansallispuiston muodostusalueella on lukuisia luonnonsuojelulain 47§:n mukaisia yksityismaan luonnonsuojelualueita. Ne on perustettu eri aikoina lääninhallituksen, ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksillä maanomistajan hakemuksesta, jolloin valtio on maksanut sovitun määrän korvausta rauhoitusmääräysten asettamista käyttörajoituksista. Milloin hakemuksen tehnyt tai myöhempi maanomistaja, esimerkiksi perikunta haluaa luopua alueesta, on perusteltua, että luonnonsuojeluviranomainen, hankintamäärärahatilanteen salliessa, ottaen huomioon maksetun korvauksen hintaa vähentävän merkityksen, ostaa suojelualueen valtiolle kansallispuistoon liitettäväksi luonnonsuojelulain 60 §:n mukaisesti.

Mikäli kansallispuiston muodostusalueella hankitaan METSO-, HELMI- tai muiden luonnonsuojeluhankkeiden määrärahoilla tai talousarviossa vuosittain osoitettavilla hankintamäärärahoilla valtiolle alueita luonnonsuojelutarkoitukseen, tulee jo hankinnan ja muun saannon yhteydessä tehdä päätös alueen käytöstä kansallispuiston laajennusalueeksi, jolloin luonnonsuojelulain 60§:n 1 momentin mukaisesti alue luetaan suoraan kansallispuistoon kuuluvaksi.

Luonnonsuojelulain 60§:n 2 momentin mukaan kansallispuistoon liittyvä, muun julkisoikeudellisen yhteisön kuin valtion omistama alue voidaan yhteisön suostumuksella liittää kansallispuistoon. Tällaisia mahdollisia yhteisöjä ovat esimerkiksi kunnat, seurakunnat ja yliopistot.

Kansallispuiston perustamisen jälkeen sen pinta-ala voi kasvaa edellä mainituilla tavoilla, mutta pääasiassa vain valtion talousarvion osoittamien luonnonsuojelualueiden hankintamäärärahojen kehityksen puitteissa.

Tulevaisuudessa valtion luonnonsuojelualueiden hankintamäärärahojen suuntaamisessa olisi tarkoituksenmukaista mahdollisuuksien mukaan painottaa eliölajeille riittävän suuria luonnon monimuotoisuuskeskittymiä ja ekologisia käytäviä. Lounaismaan kansallispuiston muodostusalueella ensisijaisia olisivat:

- Natura 2000 -verkoston luonnonsuojelulailla suojelemattomat osiot.
- Maakuntakaavojen suojelualueiden luonnonsuojelulailla suojelemattomat osiot.
- Kaksi suojelematonta suoaluetta, joille kohdistuneet turpeenottohakemukset on hallinto-oikeuspäätöksillä luonnonsuojeluperusteina hylätty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1§. *Kansallispuiston perustaminen.* Pykälässä säädetään luonnonsuojelulain 44§:n mukaisesti Lounaismaan kansallispuiston perustamisesta ja perustamistarkoituksesta. Pykälän säännös on tavanomainen ja vastaa rakenteeltaan ja sisällöltään muiden Etelä-Suomen kansallispuistojen vastaavia perustamissäännöksiä.

2§. *Sijainti ja rajat.* Pykälässä säädettäisiin, että Lounaismaan kansallispuisto perustetaan eräille valtion omistamille alueille Auran, Euran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Pöytyän ja Ruskon kunnissa sekä Laitilan ja Turun kaupungeissa. Kansallispuiston rajat on merkitty esityksen liitteenä olevaan karttaan.

3§. *Rauhoitussäännökset.* Pykälässä olisi viittaussäännös luonnonsuojelulakiin, jonka kansallispuistoja koskevat rauhoitussäännökset poikkeuksineen tulisivat sellaisinaan sovellettaviksi Lounaismaan kansallispuistossa. Lain 49§:ssä ovat puiston luonnontilan muuttamiskiellot, 50§:ssä rauhoitusta koskevat yleiset poikkeukset ja 51§:ssä luvanvaraiset poikkeukset edellä tarkoitetuista kielloista. Pykälissä olevat poronhoitoa ja merenkulun turvalaitteita koskevat kohdat eivät tulisi sovellettaviksi.

Puolustusvoimien käytössä olevaa luonnoltaan oleellisesti muutettua aluetta ja teitä ei sisällytettäisi kansallispuistoon. Lounaismaan kansallispuistoon sisällytettävällä, luonnoltaan säilyneellä ja ennallistettavissa olevalla Puolustusvoimien käyttämällä alueella on kansallispuiston perustamistarkoitusta vaarantamatta sallittu Puolustusvoimien nykyisentyypinen toiminta puiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin määrättävällä tavalla. Hoito- ja käyttösuunnitelma on näiltä osin laadittava yhteistyössä puolustushallinnon kanssa.

Kansallispuistoja koskeva luonnonsuojelulain 50§ mahdollistaa hirven ja valkohäntäkauriin ajon kansallispuiston alueella. Vieraslaji valkohäntäkauris aiheuttaa haittaa paitsi kansallispuiston alkuperäiselle eliölajistolle myös ympäröivän alueen maa- ja metsätaloudelle, ja on lisäksi merkittävällä määrällä osallisena tieliikenneonnettomuuksissa. Tämän vuoksi Lounaismaan kansallispuiston perustamislain 3 §:n 3 momentti mahdollistaa Metsähallituksen luvalla valkohäntäkauriin metsästämisen 15.10.-20.12., jolloin kävijämäärät puistossa ovat pienimmillään.

4§ *Liikkumisen rajoittaminen.* Luonnonsuojelulain 56 §:n mukaisesti Lounaismaan kansallispuiston perustamislaissa säädettäisiin, että Vaskijärjen luonnonpuistoon aiemmin kuuluneella osalla puiston aluetta saa ilman Metsähallituksen lupaa liikkua vain erikseen osoitetuilla teillä, poluilla tai alueilla. Muissa osissa kansallispuistoa liikkumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta rajatuilla alueilla tarvittaessa päätettäisiin luonnonsuojelulain 56 §:n 2 momentin mukaisesti lain 58 §:ssä tarkoitettuun järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä. Liikkumiskieltojen tai -rajoitusten edellytyksenä on, että ne ovat välttämättömiä alueen eliölajien tai luontotyyppien

säilymiselle. Metsähallitus saa antaa luvan poiketa 2 momentissa tarkoitetusta kiellosta tai rajoituksesta.

Pykälän 2 momentissa mahdollistetaan Puolustusvoimien toimintaa Raasin alueen mahdollisten luonnonsuojelulain nojalla määrättyjen liikkumisrajoitusten alueilla. Metsähallitus saa antaa puolustusvoimien toiminnoille sen käytössä olevalle Raasin alueelle toimintokohtaisen ajallisesti rajoitetun luvan poiketa luonnonsuojelulain 56 §:n 2 momentin mukaisesta kiellosta tai rajoituksesta myös muusta kuin momentissa edellytetystä luonnonsuojelullisesta syystä.

Pykälän 3 momentin nojalla osissa Lounaismaan kansallispuistoa voidaan kieltää liikkuminen tai rajoittaa sitä muullakin kuin luonnonsuojelulain 56§:n mukaisella perusteella Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) mukaisesti.

5§ *Voimaantulo*. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen voimaantulosäännös.

Kansallispuiston alue kattaa useita laeilla ja asetuksilla perustettuja luonnonsuojelualueita. Kun alueista muodostetaan kansallispuisto, olisi samalla tarpeen kumota näiden luonnonsuojelualueiden muodostamista koskeva lait ja asetukset. Tätä koskeva säännös on pykälän 2 momentissa.

Metsästysvuokrasopimusten lakkaamiselle olisi tarpeen säätää siirtymäaika niin, että vuokrasopimusten irtisanomiseen ja mahdollisten uusien sopimusten tekoon jäisi riittävästi aikaa. Tätä koskeva siirtymäsäännös on 3 momentissa.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki Lounaismaan kansallispuistosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§

Kansallispuiston perustaminen

Lounaissuomalaisen suo- ja metsäluonnon ja latvavesistöjen luontotyyppien ja eliölajiston monimuotoisuuden sekä luonnonmaiseman suojelemista ja hoitamista

sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja luonnonharrastusta, -tutkimusta ja -opetusta varten perustetaan luonnonsuojelulain (9/2023) mukainen Lounaismaan kansallispuisto.

2§

Sijainti ja rajat

Lounaismaan kansallispuistoon kuuluu noin 10562 ha valtion omistamia alueita, jotka sijaitsevat Auran, Euran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Pöytyän ja Ruskon kunnissa sekä Laitilan ja Turun kaupungeissa. Alueen rajat on merkitty punaisella viivalla liitteenä olevaan karttaan.

3§

Rauhoitussäännökset

Lounaismaan kansallispuistossa kielletyistä toiminnoista säädetään luonnonsuojelulain 49§:ssä ja rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista lain 50§:ssä ja 51§:ssä. Lain 50§:n 1 momentin 6 ja 8 kohtia ja 5 momenttia sekä 51§:n 1 momentin 5 kohtaa ja 2 momenttia ei kuitenkaan sovelleta Lounaismaan kansallispuistossa.

Lounaismaan kansallispuiston siinä osassa, joka kuuluu puolustusvoimien käytössä olevaan Raasin alueeseen, on kansallispuiston perustamistarkoitusta vaarantamatta sallittu puolustusvoimien sissi- tiedustelu- ja muu vastaava koulutus kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin määrättävän mukaisesti. Hoito- ja käyttösuunnitelma laaditaan edellä mainituilta osin yhteistyössä puolustushallinnon kanssa.

Lounaismaan kansallispuiston perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla voidaan metsästää valkohäntäkaurista 15.10. - 15.12. välisenä aikana tieliikenteeseen sekä maa- ja metsätalouteen kohdistuvien merkittävien vahinkouhkien torjumiseksi.

4§

Liikkumisen rajoittaminen

Luonnonsuojelulain 56§:n 2 momentin mukaisena säädöksenä Lounaismaan kansallispuiston osalla, joka tämän lain voimaan tullessa on kuulunut Vaskijärven luonnonpuistoon, saa ilman Metsähallituksen lupaa liikkua vain erikseen osoitetuilla teillä, poluilla tai alueilla. Muissa osissa kansallispuistoa voidaan luonnonsuojelulain 56 §:n 2 momentin mukaisesti lain 58 §:ssä tarkoitettuun järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä rajatulla alueella liikkuminen tarvittaessa kieltää tai sitä rajoittaa.

Metsähallitus saa antaa Puolustusvoimien toiminnoille sen käytössä olevalle Raasin alueelle toimintokohtaisen ajallisesti rajoitetun luvan poiketa luonnonsuojelulain 56

§:n 2 momentin mukaisesta kiellosta tai rajoituksesta myös muusta kuin momentissa edellytetystä luonnonsuojelullisesta syystä.

Osissa Lounaismaan kansallispuistoa voidaan kieltää liikkuminen tai rajoittaa sitä muullakin kuin luonnonsuojelulain 56§:n mukaisella perusteella puolustusvoimista annetun lain (551/2007) mukaisesti.

5§

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 202 .

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta annetun lain (521/2023)1§:n 1 momentin kohta 1a) Vaskijärven luonnonpuiston perustamisesta;
- 2) Laki Kurjenrahkan kansallispuistosta (1295/1997);
- 3) Asetus Kurjenrahkan kansallispuistosta (1296/1997);
- 4) Vanhojen metsien suojelusta annetun asetuksen (115/1993) 2§:n 1 momentin kohta 8) Pitkäkallion alue;
- 5) Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista annetun asetuksen (214/2014) 2§:n 1 momentin kohdat 5) Iso-Hölön luonnonsuojelualue, 6) Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon luonnonsuojelualue ja 16) Kolkansuon luonnonsuojelualue sekä kohta 7) Laitilan metsien luonnonsuojelualue sen osa-alueiden Myllyälho ja Oja-alhonnmäki osalta.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien metsästysvuokrasopimusten mukainen metsästys voi jatkua 3§:n estämättä kahden vuoden ajan lain voimaantulopäivästä laskien.

Helsingissä päivänä kuuta 202 .

Tasavallan Presidentti
ALLEKIRJOITUS

Esittelevä ministeri *Nimi*